

MEČI

A JEHLE

... A JINÉ POHÁDKY

TENTO PROJEKT FINANCOVALI:

OBSAH

O meči a jehle (autor)	2
O dívce, která neviděla, a muži, který mlčel (autor)	17
O druhém muži království (autor)	29
O veliké bouři (autor)	43
O králi a jeho zahradě (autor)	52
O Agonovi (autor)	69

O MEČI A JEHLE

jednom království, které se rozkládalo na břehu moře a kterému vládl král Jan, žila chudá vdova Alžběta s malým synkem Matoušem. Bydleli v malé chaloupce poblíž mořské zátoky a vdova se, stejně jako ostatní ženy z okolí, živila čištěním ryb, které rybáři každé ráno a odpoledne do zátoky přivezli. Vždy, když odcházela do práce, odvedla svého syna na pláž, kde sedával Tomáš, usměvavý muž v nejlepších letech, který si celý život vydělával na živobytí spravováním rybářských sítí. Matouš si vždycky přivázal kolem pasu provázek a za něj zavěsil starý dřevěný meč, který našel v kůlně, asi po tátovi. Alžběta ho pak vzala za ruku a šli spolu úzkou cestičkou mezi ostatními rybářskými domky k Tomášovi.

Když zašli za poslední chajdu a uviděli na pláži rozvěšené sítě a Tomáše na stoličce jak už na ně z dálky mává, vždycky se na chvíli zastavili, Alžběta se naklonila k Matoušovi a řekla mu: „Koukej Tomášovi pěkně pomáhat, ať se taky něco pořádného přiučíš.“ Pak mu prsty nakreslila na čelo malý křížek, obrátila se a rychle se vydala směrem k rybářskému molu.

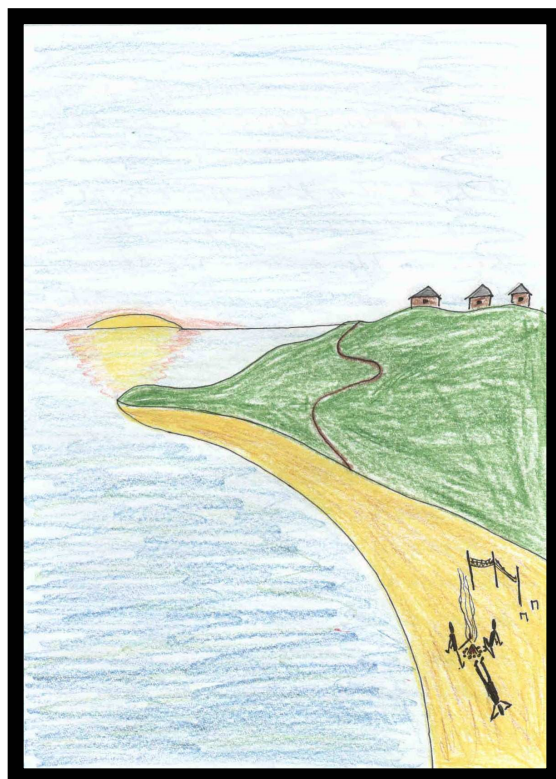
Tomáš s Matoušem pak seděli celý den spolu na pláži, povídali si a spravovali sítě. Aby šla Tomášovi práce rychleji od ruky, vyřezal si z klacíku jehlu s velkým uchem a lněné vlákno pak vázal do malých i velkých ok, podle toho, jaké ryby měla která síť lovit. Jednu takovou jehlu vyřezal i Matoušovi. Ten si vždycky sednul vedle Tomáše na malý špalek, který vyplavilo moře při jedné větší bouři, a pustil se do spravování. Nedalo mu moc práce přemluvit Tomáše, aby vyprávěl nějaký příběh. Ten jich stihl za celý život nasbírat, že než je všechny převyprávěl, Matouš už si ty první nepamatoval. Znal příběhy o rybách a o mořských pannách, o raccích i o velkých korábech, ale i o horách a o opevněných městech. Nejradši měl ale Matouš vyprávění o králech a rytířích, o tom jak bojovali s nepřátelskou armádou, s drakem nebo třeba se smečkou vlků.

Matouš se v takových případech většinou hned na začátku vyprávění zamyslel, představoval si, jak bojuje po boku krále, jak ho král pasuje na rytíře, jak královna připíjí na jeho počest a jak jede skrz město a lid mu provolává slávu. To mu pak jehla každou chvíli padala z ruky a nakonec síť odložil, přisunul si špalík ještě o kousek blíž, aby mu ani slovíčko neuteklo a poslouchal a přemýšlel a snil. Tomáš ho vždycky napomenul a popohnal k práci, ta ale Matouše moc netěšila. Vlákno se mu motalo, co chvíli přeskočil oko, často musel vlákno řezat, protože se na něm objevil obrovský uzel. Matouš nebyl moc trpělivý, nad prací se často vztekal a Tomáš vždycky nakonec uznal, že bude lepší, když

nebude chlapce do spravování nutit. To pak Matouš vytáhl svůj dřevěný meč, pobíhal po pláži kolem Tomáše, máchal kolem sebe mečem a snažil se roztříštit hroudy písku a jílu, které vyhazoval do vzduchu. Při každé dobré ráně, když se písek rozletěl na všechny strany, křičel Matouš: „Hurá,“ a taky „sláva,“ protože to právě zasadil smrtelnou ránu nějaké nestvůře nebo nebezpečnému nepříteli.

Tak spolu ti dva trávili celý den vyprávěním příběhů, spravováním sítí a také, a v Matoušově případě hlavně, hraním si na rytíře a statečné bojovníky. Tomáš zestárl a Matouš dospěl, dokázal za den spravit i osm sítí, ale jeho sítě byly pořád samý uzlík a často se na moři trhaly, takže za ně dostával Matouš o polovinu méně, než Tomáš. Přesto si ale dokázal našetřit nějaké peníze a také už s Alžbětou nemuseli třít bídu s nouzí. Tomáš často Matoušovi radil: „Kdyby ses víc snažil, dal si víc záležet, víc se soustředil, mohl bys být výborný správkař, mohl by sis vydělat třeba i na novou střechu, mohl bys po mně převzít celé tohle řemeslo. Jestli se ale nenaučíš spravovat sítě pořádně, nebudou rybáři o tvoji práci stát.“

Na to se Matouš vždycky zasmál, vytáhl svůj starý meč a zuřivě s ním zamával ve vzduchu: „Já ale nebudu věčně spravovat sítě. Nebude to už dlouho trvat a dám se do královských služeb. Bude ze mě voják. Proto se nemůžu zabývat jen sítěmi.“

**Domáš s Matoušem
pak seděli celý den
spolu na pláži,
povídali si
a spravovali sítě.**

V té době se král Jan dostal do sporu se sousedním panovníkem, který vyhlásil Janovu království válku. Král Jan, kterému všichni lidé říkali Moudrý, svolal celou svoji armádu i všechny své udatné rytíře, aby je připravil na blížící se válku. Protože ale armáda sousední země byla mnohem větší, rozhodl se král Jan povolat i muže z prostého lidu. Proto se každý muž, který byl ochoten bojovat, měl dostavit ke královskému dvoru, aby mohl král vybrat ty, kteří se zúčastní války.

Jakmile tuhle zprávu uslyšel Matouš, nemohlo ho nic udržet na místě. Rozloučil se s Alžbětou, která se ho ani nesnažila přemlouvat, aby zůstal doma, byl zkrátka příliš podobný svému otci. Ještě se rychle zastavil na pláži, aby s sebou vzal svoji jehlu a jednu ze spravených sítí. Každý muž totiž měl s sebou přinést něco, co mohlo ukázat, čím se dosud živil.

Už se chtěl rozloučit s Tomášem a vydat se na cestu, když ten najednou vstal a povídá: „Počkej, půjdu taky. Možná už nejsem nejmladší, ale nohy mě pořád unesou a ruce mi taky ještě slouží. Když mě král nebude potřebovat, tak se zase vrátím.“

Matouš se pro sebe usmál, ale nebránil mu. Nakonec musel uznat, že pevnost, s jakou Tomáš vykročil, ho samotného překvapila.

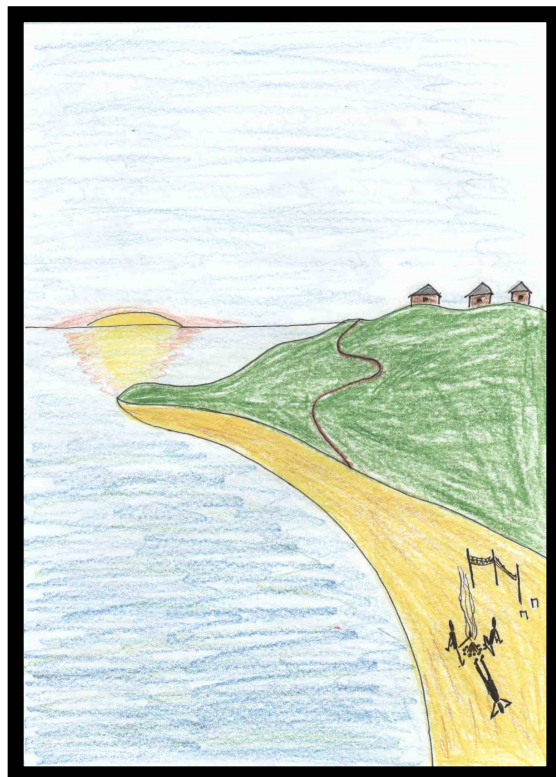

Po dvou dnech cesty dorazili do královského města. Na hradním nádvoří se postavili na konec zástupu mužů, kteří se všichni tvářili odhodlaně a statečně. Někteří z nich nesli s sebou měřici mouky, jiní kolo od vozu, klobouk nebo kladivo, hrnec nebo koláče. Zpoza hradeb bylo slyšet rozkazy velitelů, kteří se snažili vycvičit muže, které si král vybral, v boji s lukem i mečem.

Než se Tomáš s Matoušem pořádně rozkroukali, už je jeden z královských poddaných vedl do rytířského sálu. Jakmile uviděli krále, který seděl na trůně, a kolem něho nejvyšší velitele vojska a některé další udatné rytíře, oba muži se hluboce uklonili.

„Přistupte blíž,“ řekl král Jan a jeho hlas rozezvučel kamenným sálem, „a řekněte, jaké je vaše povolání.“

Oba tedy předstoupili až téměř před trůn. Matouš si uvědomil, že král vypadá skoro tak, jak si ho představil pokaždé, když někdo řekl král Jan Moudrý. Zároveň ho ale napadlo hned několik dalších přídomků, které by takovému muži mohly patřit. Král Jan Spravedlivý, král Jan Dobyvatel, ale také král Jan Dobrotivý nebo král Jan Smíšek.

K

**rál si od nich
od obou vzal jehly
a sítě a zamyšleně
si je prohlížel.**

Král si od nich od obou vzal jehly a sítě a zamyšleně si je prohlížel. Matouš najednou pocítil jakousi nejistotu. Zdálo se mu, že musí rychle k tomu celému ještě něco říct.

Rychle poklekl a řekl: „Můj Pane, smím promluvit?“

„Mluv, co máš na srdci,“ vyzval ho král.

„Spravoval jsem sice od mládí s Tomášem sítě, ale kromě toho jsem se také učil, jak se zachází s mečem. Nejsem žádný velký bojovník, ale dát pořádnou ránu snad dokážu.“

Král se pousmál zamyslel se a pak řekl jednomu z rytířů: „Pane Adame, půjči tomu mladíkovi svůj meč, ať ukáže, co umí.“

Matouš se rytíři uctivě uklonil, pak si vzal nabízený meč a uchopil ho pevně do obou rukou. „Teď nesmím udělat chybu. Tahle chvíle možná rozhodne o tom, jestli budu moci bojovat v královském vojsku,“ pomyslel si a ze všech sil máchl mečem. Pak ještě jednou, podruhé i potřetí. Skutečný železný meč byl mnohem těžší než ten Matoušův dřevěný, přesto ale bylo poznat, že ho drží pevně a ví, jak meč položit do vzduchu, aby po něm klouzal téměř sám. Když vracel meč panu Adamovi, ten se na něho uznale usmál, až se Matouš radostí a vzrušením téměř zajíkl.

Král Matouše ještě chvíli zamyšleně pozoroval a pak řekl: „Chopit meče se umíš, jen co je pravda. Udělat z tebe bojovníka by nebylo těžké, ale přesto tě pro tentokrát ještě do svého vojska nevezmu.“

Matoušovi se zamžilo před očima a už se chtěl začít dožadovat vysvětlení, ale král vzal do ruky jeho síť a pokračoval: „Ve svém vojsku potřebuji nejen ty, kteří umí ovládat meč, ale hlavně ty, kteří dokáží ovládnout sami sebe. Ty se musíš ještě hodně věcí naučit. Musíš se naučit být trpělivý, stálý, pevný a důsledný.“

Pak se otočil k Tomášovi: „Tvoje síť mluví o člověku, který zná svoje místo a je na tom místě poctivý. Můžu se spolehnout, že dokážeš bez zdráhání poslechnout rozkaz svého velitele, že ho nezradíš a budeš za ním vždycky stát. Přesně takoví muži můžou vyhrát celou válku.“

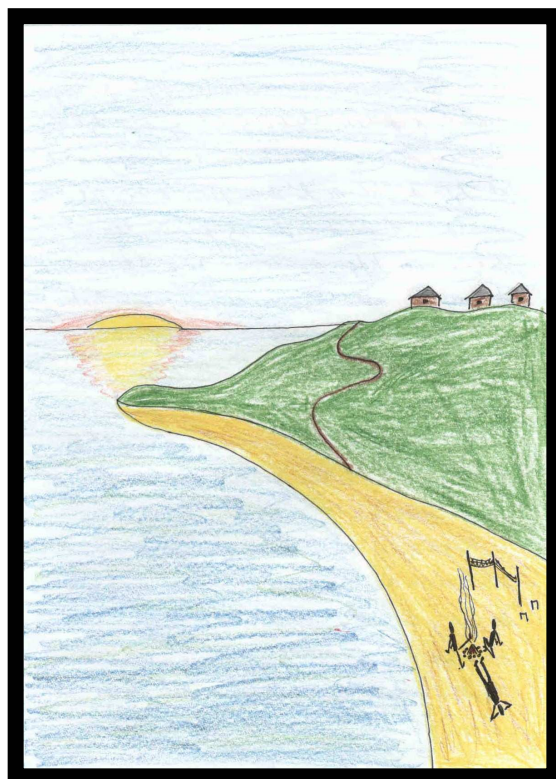
Nakonec se obrátil zpátky k Matoušovi, podal mu jeho jehlu a řekl: „Vrať se do své vesnice na břehu moře a pokračuj ve své práci. Pamatuj si, co jsem ti dnes řekl. Jsem si jist, že jestli si vezmeš moje slova k srdci, bude z tebe jednoho dne dobrý válečník.“

Matouš sevřel jehlu, páčila ho v ruce jako rozžhavené železo. Několika rychlými slovy se rozloučil s Tomášem, kterému se nedokázal ani pořádně podívat do očí, uklonil se králi, otočil se a odešel.

Cesta domů mu trvala tři dny, šel pomalu, cloumal s ním vztek a zároveň ho zaplavovala lítost, myšlenky se mu zběsile honily hlavou a jakmile se mu povedlo zabalit je do slov, ta mu hořkla na jazyku a on je pak polykal jako zatuchlé víno.

Když dorazil domů, byl už trochu klidnější. Přivítal se s Alžbětou a byl rád, že se ho na nic neptala a jen mu nalila horkou rybí polévku. Druhý den ráno vstal a vydal se na pláž k sítím. Vzal do ruky první síť. Jakmile ale vytáhl jehlu, vzpomněl si na králova slova a na ponížení, které prožil. Vzteky jehlu zahodil několik metrů od sebe. Chvilku tak seděl a pozorova ji, jak tam ležela v písku, pak si povzdechl (byl to jeden z nejtěžších povzdechů, jaký kdy celá pláž slyšela), vstal, došel k jehle, zvedl ji a vrátil se k práci. Za celý ten den od sebe jehlu zahodil nesččetněkrát. Pokaždé se k ní ale znovu sehnul a znovu začal pracovat.

Tak to šlo den za dnem téměř dva roky. Mezi rybáři se začalo říkat, že Matouš je dobrým Tomášovým nástupcem. Jeho sítě byly čím dál tím pevnější, tu a tam se stalo, že opravená síť na sobě neměla žádný zbytečný uzlík, oka byla pravidelná a pevně utažená. Matouš dostával za svoji práci zapláceno stejně jako dřív Tomáš a ti, co byli hodně spokojeni, mu dali i něco málo navrch.

Mezi rybáři se začalo říkat, že Matouš je dobrým Tomášovým nástupcem.

Jednoho dne, bylo to k večeru, seděl Matouš na pláži a spravoval pro ten den poslední síť. Najednou ho z práce vyrušil jakýsi člověk, asi odjinud, protože ho Matouš ve vesnici ještě nikdy neviděl. Přišel blíž a zeptal se: „Jsi Matouš, správkař sítí, učedník Tomáše?“

„Ano, to jsem,“ řekl Matouš, odložil jehlu a vstal, aby se s příchozím přivítal.

„Jsem posel jeho královské výsosti krále Jana,“ řekl cizinec.

Matouš se uklonil, jednak aby vzdal čest králi, jednak aby skryl své rozpaky.

„Král shání muže do svého vojska a poslal mne, abych se zeptal, jestli se ještě stále chceš stát vojákem.“

Matouš se zamyslel a pak odpověděl: „To bych moc rád.“

„V tom případě tě král očekává na svém hradě.“

Matouš poděkoval poslu za vyřízení vzaku a protože se už stmívalo, nabídl mu, aby u něho zůstal hostem přes noc.

Ráno, když se podruhé loučil s Alžbětou, zeptala se ho: „Co ti vlastně tenkrát král řekl?“

„Že si je jist, že ze mne bude jednoho dne dobrý válečník,“ odpověděl Matouš. Pak si vzal jehlu, přes rameno si dal jednu ze sítí a chystal se k odchodu.

Královský posel ho na poslední chvíli zastavil, aby mu řekl: „Jehlu a síť můžeš tentokrát nechat doma. Král si je jist, že pokud by sis nevzal jeho slova k srdci, neodvážil by ses jeho pozvání přijmout.“

Matouš se nakonec skutečně zapojil do královského vojska. Byl dobrý voják, poctivý a pevný, zároveň ale odvážný a rozhodný. Rytíři si ho brzy oblíbili a svěřovali mu náročné úkoly. Stal se dokonce nejvyšším velitelem vojenského oddílu králova bratra Ondřeje, jemuž byl dobrým služebníkem a přítelem. Pod jeho velením bojovalo mnoho mužů, mezi nimi i Tomáš, vždy stálý a věrný až na smrt.

O DÍVCE, KTERÁ NEVIDĚLA, A MUŽI, KTERÝ MLČEL

a severu země krále Jana, téměř až u hranic se sousedním královstvím, tam, kde se louky zdvihaly do vršků nevysokých ale přesto bujarých jako mládí kůzlat, kde se každá kapka vody stihla v zátočině nanejvýš třikrát protočit a už zase spěchala dál, kde si každý mechový klobouček mohl vybrat, jestli radši březový nebo bukový háj, tam žila v malé chaloupce Dora. Dora jí vlastně říkala jen kovářovic děvečka Stázka, protože ji neměla, Bůh ví proč, v lásce. Všichni ostatní lidé z vesnice jí říkali naše Dorka.